سـووراوی ژنەکـان مەشکێنـن!..
سەدیق سەعید ڕواندزی

هیچ شتێك هێندەی ژنێتی، چێژ و جوانی و هەستی ژنانە بە ژن نادات. ئەمە بەو مانایە نا، کە ژن ئەو ژنبوونەی خۆی لە سێبەری گەورەی پیاوێکدا ببینێتەوە و پێی وابێت بۆ ئەوەی گوزارشت لەو ژنێتیەی خۆی بکات، دەبێ پیاوێك لە ژیانی هەبێت، بەڵکو بەو مانایەی ژن هەست بکات خۆیەتی و ناسنامەی خۆی وەك مرۆڤێکی سەربەخۆ، بێ پاشکۆ ببینێت، کە تەنێ ڕەنگدانەوەی بوونی خۆیەتی ئیدی نێرێك هەبێت یان نا، چونکە دواجار ئەو بەرلەوەی ژن بێت، مرۆڤە و پیاوێك هەبێت یان نا، ئەو هەر ژنە.

لە کۆمەڵگەی ئێمەدا، پیاوی کورد بە گشتی زۆرینەیان نازانێت پەی بەو ژنێتییە بەرێت کە لە کەسایەتی و دنیابینی و ڕوحی ژن هەیە، بۆیە هەر لە سەرەتاوە ئەو بەرکەوتنە خێزانییە دروست دەبێت، تا سەر دەکێشێت بە جیابوونەوە، لەوەشدا بەشێکی زۆری ئەو کێشانە، پەیوەنـدیيان بە هەوڵـدان بۆ بە (ئەوکـردن) هەیە لە ژیـانی هاوژینیـدا، کە ژن دەیەوێـت، پیـاوەکە وەك خۆی لێ بکـات و بە پێچەوانەوەش! بۆیە لە کێشەی بچووکەوە ئاریشەی خێزانی گەورە سەر هەڵئەدەن و ماڵەکە دەبێتە دۆزەخ و منداڵیش باجەکەی دەدات. ژن بە سرووشت، ڕۆمانسی و جوانە، چێـژ لە هەمـوو ئەو شتە جوانـانە وەردەگرێت، کە ڕەهەندێکی ئستاتیکیان هەیە. ژن حەزی لە ڕێکخستن و خـاوێنی و ئەتەکێـت و کـارکردنە بە ڕێکـی و زۆربەی هەرە زۆری پیاوانیش پێچەوانەی ئەو خەسڵەتە سایکۆلۆژیانەی ژنان دەجووڵێنەوە، لەکاتێکدا دەزانن ئەمە ئەوان نیگەران دەکات. پەی بردن بەو هەستی ژنێتییە لە ژیانی هاوژینیدا، زۆر گرنگە و دەتوانێت ببێتە بنەمای بەردەوامی خێزانێکی سەرکەوتوو، پەروەردەیی و تەندروست، ئەمیش ل□ □□گ□ی زمانی گفتوگۆ، لە یەك گەیشتن و چوونە نێو ئەو دنیایەی ژن، کە پیاو دەتوانێت لەو پەڕی تووڕەییەوە، بە لە ئامێزگرتن و ماچێك، هێـوری بکـاتەوەو نیگەرانییەکەی بڕەوێنێتەوە، بەڵـام پیـاوان پێچەوانەی ئەو خەسڵەتانە دەجووڵێنەوە. بۆ نموونە:

ژن کاتێ بازاڕ دەکات، وەك پیاو نییە، ڕاگوزەرانە سەیری شتێك بکات و دواجار بیکڕێت، بەڵکو ژنان، قووڵتر، نیگایانەتر، دەڕواننە کەرسـتە و کەلوپەلەکـان و هەوڵـدەدەن، لە ڕووی هـونەریی و جوانکـارییەوە شتێـك بکڕن، کە لەگەڵ ژینگەی خێزانـی و مـاڵ و ڕێکخستنی ئەندازیی و هونەریيانەی ماڵەکە یەك بگرێتەوە، ئەمە

وێرای ئەوەی ڕوژدیشن لە مامەڵە کردن، چونکە کەمتر دەست بڵاون، کەچی هیچ پیاوێکی کورد نییە، ڕقی لە بازارکڕدن لەگەڵ هاوسەرەکەی نەبێت، بێ ئەوەی ئەوەی بە خەیاڵی دابێت، کە چ چێژ و هەستێکی جوان و خۆشە بۆهاوسەرەکەی، قۆڵی لە قۆڵی هەڵکێشی و بە یەکەوە بژاردەی هاوبەشیان هەبێت.

بە دەگمەن پیاوێکم بینیوە ڕقی لە بازاڕکردن لەگەڵ ژنان نەبێت، کەچی هەمان ئەو پیاوانە بەلایانەوە ئاساییە دەیان کاتژمێر لەگەڵ هاوڕێکانیان لە سەر گەعدە، تاوڵە، کۆنکان، تەڵقە و دۆمینە دابنیشن، کە ئەمەش نیگەرانی لای ژنان دروست دەکات و مافی خۆشیانە ! کاتێ پیاوێك، بێ هیچ بیرکردنەوە و هەڵوەستەیەك، سووراوی ژنەکەی بە هۆی لێك تێنەگەیشتنێکی بچووکەوە دەشکێنێت، دەبێ بزانێت ئەو لە ناخی ژنەکەی داوەو ڕوحی بریندار کردووە، چونکە لە ڕاستیدا ژنێتی بریندار کردووە. کەرستەکانی جوانکاری، کە بەشێکن لە سرووشتی ژنێتی و ژن چێژی لێ وەردەگرێت، پیاوان نەك دەبێ قووڵ هەستی پێ بکەن، بەڵکو بە بڕوای من دەبێ ببنە هاوبەشی ژنەکانیان و ئەوان ڕەنگی سوورا و مەکیاژ و جوانکاریەکانیان بۆ هەڵبژێرن، تا هەست بکەن ئەوان تەنها شازادەی هاوسەرەکانیانن، نەك بیانشکێنێت کە مایەی ئازار و خەم و نیگەرانییە بۆ ژن، کە لە وشەیەك زۆر زیاتر برینداری دەکات ! لە نێو خێزان و لە ژیانی هاوسەریشدا، گەرچی ژیانێکی دوانەیی و هاوبەشە، بەڵام ئەم ژیانە بەو مانایە نایەت کە ئیدی کاتێ ژنێك شوو دەکات و پیاوێك دێتە نێو ژیانی، ئیدی ژنێتی کۆتایی هاتووە، بە پێچەوانەوە ژن و گوزارشتکردن لە هەستی ژنێتی کە بەشێکە لە سرووشتی بایۆلۆژییانەی ژن، هەر دەمێنن. من زۆرجار گوێبیستی ئەوە دەبم کە بۆچی ژنێك کە منداڵ و هاوسەری هەیە، کاتێ دەچێتە بازاڕ، خۆی جوان دەکات؟ بۆ نەخۆشی دەچێت میکیاژ و سووراو دەکات؟ لە ڕاستیدا ئەو پرسیارانەی پیاوان، زۆر دوورن لە دنیای ژن، ناشتوانن وەڵامی□کی لۆژیکیان بۆ هەبێت چونکە خۆیان ژن نین، ژن ئەگەر لە تەمەنی هەشتا ساڵیش بێت، هەر خۆی وەك ژن دەبینێت و چێژ لەو ژنێتییەی وەردەگرێت و ئارەزووی لە خۆڕازاندنەوە و جوانکردن و نمایشی ژنێتی هەیە، چونکە ئەمە دواجار سرووشتی ژنە و بەشێکە لە سایکۆلۆژیا و جیهانی ژنانەی ئەو، کە وەك تاکێك ئازاد و سەربەستە، لە بایەخدان بە جەستە و ڕووخساری خۆی، چونکە لە تایبەتمەندی مرۆڤەکانە. گرنگە پیاوان، قووڵ درك بە ژیانی هاوژینی و ژنێتی لە ژندا بکەن، نەك پەنا ببەنە بەرکردەوەیەکی منداڵانەی وەك سووراو شکاندن، کە ڕەفتارێکی هەرزەکارانەیە. سووراوی ژنەکان هی ژنەکانە و بەشێکە لە دنیای ئەوان، بۆیە نابێ پیاو بڕوای وابێت، گەر ژنێك بووە هاوژینی، ئیدی ئەو دەبێ تا هەتایە ماڵئاوایی لە ژنێتی بکات

و هەموو ژیانی لە نێو ناندین بباتە سەرو سووراو نەكات، وەك ئەوەی ئەمە لە كۆمەڵگەی ئێمەدا باوە، كە ژن یەكسان دەكەن و بەناندین و ئەركەكەی تەنها لەخزمەت پیاو و خێزان دەبینن، وەك ئەوەی ژن كارەكەر بێت. كە ئەمە تێگەیشتنێكی یەكجار هەڵەیە لە ژیانی هاوژینیدا.

*سەرنج/ چەند ڕۆژێك لە مەوبەر، پیاوێك لەكەركوك، سووراوی ژنەكەی بە هۆی دەمەقاڵێیەكەوە شكاندو هاوژینەكەشی، سكاڵای لە سەر تۆمار كرد.